

Nr 412.

Av herr **Sandberg m. fl.**, *angående statsbidrag till avlönande av hemkonsulenter.*

I årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln, redogöres under punkt 82, bidrag till hushållningssällskapen, bland annat för vissa framställningar åsyftande en lönereglering för jordbrukskonsulenter, vandringsrättare och trädgårdskonsulenter, innefattande även förslag om att statsbidrag skall utgå till avlöning åt trädgårdskonsulenter. Till dessa sistnämndas lön utgår nämligen icke för närvarande statsbidrag.

Departementschefen förordar emellertid att förslagen om ändrade avlöningsbestämmelser för de nyssnämnda befattningshavarna bör anstå i avbidan på en allmän reglering av den till hushållningssällskapen knutna konsulentverksamheten. Därvid torde även frågan om egnahemskonsulenter komma att beaktas. Man vill hoppas att de här berörda frågorna med första upptagas till prövning.

I detta sammanhang är det emellertid skäl i att fästa uppmärksamheten på en gren av konsulentverksamheten, som synes vara mindre beaktad, men vilken är särskilt förtjänt av att erhålla statsmakternas stöd, nämligen den verksamhet som utövas av hemkonsulenterna.

Under det att för närvarande statsbidrag utgår till 59 jordbrukskonsulenter och 84 vandringsrättare samt sannolikt inom en nära framtid till 29 trädgårdskonsulenter, om lantbruksstyrelsens förslag i denna punkt kommer att följas, så nämnes ingenting om hemkonsulenterna. Dylika konsulenter finnas för närvarande anställda endast till ett antal av 6, fördelade på 5 hushållningssällskap, och till deras avlöning utgår intet direkt statsbidrag.

I det betänkande angående ordnande av den lägre lantbruksundervisningen som av de sakkunniga avgavs 1930 förordade dessa statsbidrag till avlöning av hemkonsulenter och framlade ett förslag till kungörelse i ärendet. De sakkunniga framhöllo, att den undersökning, som av dem företagits, visat att ett verkligt behov förefinnes av kvinnliga undervisare i lant-hushållning eller särskilda grenar därav, framför allt inom det område som är kvinnans huvudsakliga, nämligen hemvård och husligt arbete med allt vad därtill hör. Hushållningssällskapen, som beträffande hemkonsulenterna besvarat vissa till dem riktade frågor, framhålla enstämmigt sin önskan att kunna anställa dylik befattningshavare samt den stora betydelsen av en dylik form för undervisning och handledning, men hänvisa till att det av ekonomiska skäl icke vore möjligt att förverkliga denna sak utan särskilt eller förhöjt statsbidrag.

Betydelsen av den undervisning, som här åsyftas, torde vara för alla uppenbar. Man har rätteligen lagt stor vikt vid att stödja produktionen och underlätta produkternas avsättning. Det är endast en del av denna

strävan men en viktig sådan, att söka tillgodose behovet av undervisning och handledning på det område av hushållningen där en stor del, många gånger det mesta, av vad som produceras vid jordbruket skall användas, nämligen i det egna hushållet. Det gäller att där på ett för ekonomien och hälsan tillfredsställande sätt tillvarataga, bereda och använda vad jorden givit och att överhuvudtaget så rationellt som möjligt bedriva hemarbetets mångskiftande uppgifter. Man måste nog medgiva att just på husmoderns viktiga arbetsområde har utvecklingen icke hållit jämna steg med vad som skett på andra områden, ifråga om t. ex. en riktig användning av materialet och om arbetsbesparande metoder.

En hemkonsulents arbetsuppgifter äro många och maktpåliggande. Hon skall, för att citera några ord ur ett föredrag av inspekrisen vid lanthushållsskolorna, fröken Ingrid Osvald, »meddela undervisning i allt, som rör vårt födoämnes val, och ge anvisning om, hur man med produkterna från den svenska jorden åstadkommer en lämplig kost. Dit hör alltså inte bara den dagliga mathållningen utan också bakning, slakt, konservering och förvaring av allehanda födoämnen. Hon skall vidare förstå sig på och ge råd om hemmets vård, barnavård, sjukvård i hemmen, sömnad, vävning, fjäderfäskötsel, trädgårdsskötsel, mjölkhygien, salubjudande av vara, varukänedom, bokföring och budgetberäkningar.»

Hushållningssällskapens mening om behovet av hemkonsulentverksamheten har förut påpekats. I den mån det varit sällskapen möjligt att bedriva dylik verksamhet i begränsad omfattning såsom t. ex. i fråga om tillredning och konservering av grönsaker och tillvaratagande och användningen av slakten, har det visat sig vara ett många gånger överraskande stort behov av kunskaper i dessa ämnen, och undervisningen har mottagits med tacksamhet.

I en nyligen i pressen publicerad utredning om jordbruksförhållandena i Arvidsjaurs socken i Norrbottens län heter det bland annat på tal om den här åsyftade verksamheten:

»En särskilt uppskattad och värdefull verksamhet är hemkonsulenternas kurser av olika slag i slakt och konservering, trädgårdsskötsel och allmänna husmoderskurser. Det är fråga om huruvida ej denna verksamhet är bland de nödvändigaste. Skall befolkningens levnadsstandard höjas och fylla de ökade sociala och hygieniska kraven samtidigt som jordbruken bli mera allsidigt självförsörjande än nu, så måste denna utveckling möjliggöras genom fortsatt och utvidgad undervisningsverksamhet bland husmödrarna. Framstegen på åkerbrukets område bli icke av värde förutom att motsvarande framsteg göras där åkerns produkter skola förädlas, i ladugård och kök. Intresset för dessa kurser är så stort, att alla ansökningar om att få dylika ej hinna tillgodoses med nuvarande lärarkrafter.»

Ett förslag om statsbidrag till avlönande av hemkonsulenter kan ju framläggas i samband med förslag om en allmän reglering av den till hushållningssällskapen knutna konsulentverksamheten, men det synes också kunna och böra ske oberoende av nämnda reglering om en sammankoppling med denna skulle onödigt fördröja saken.

Med stöd av vad sålunda anförts få vi yrka,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa,
att Kungl. Maj:t måtte snarast utarbета och framlägga förslag
om statsbidrag till avlönande av hemkonsulenter.

Stockholm den 23 januari 1936.

O. E. Sandberg.

E. W. Norén.

*Alfr. Nilsson,
Steneberg.*

N. E. Nilsson.

Eric Hansson.

P. S. Hedlund.

P. J. Näslund.

Ludwig Brännström.

A. Danielsson.

Otto Wallén.

Elof Lindberg.